

ภาวะการนำของครูบาเจ้าศรีวิชัยในสังคมไทยภาคเหนือ

Leadership of Kruba Chao Sriwichai in northern Thai society

กัณตภณ จงงามวิไล

สถาบันวิจัยหริภุญชัย จังหวัดลำพูน

golfmew.gm@gmail.com

ประภัสสร ไชยชนะใหญ่ Prapassorn Chaichanayai

สามารถ บุญรัตน์ Samart Boonrat

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

samart.boon@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

สังคมไทยภาคเหนือคงไม่มีใครปฏิเสธผลงานของครูบาเจ้าศรีวิชัยที่ฝากผลงานไว้อย่างมากมายทั้งงานสร้าง งานสอน งานพัฒนาสังคมและชุมชน งานซ่อมแซมถาวรวัตถุ และงานที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาทำให้ครูบาเจ้าศรีวิชัยเป็นหนึ่งในบุคคลที่ทรงอำนาจอย่างมากในสังคมไทยภาคเหนือในยุครุ่งเรือง แต่กระนั้น แม้ว่าท่านจะมรณภาพไปแล้วยังส่งไม่ต่อมายังลูกหลานและชาวพุทธให้ประพฤติดและปฏิบัติตามร่องรอยแห่งคุณความดีทั้งหลายโดยเฉพาะความเชื่อในบุญทางพระพุทธศาสนาที่มีส่วนร่วมสัมพันธ์ในการก่อสร้างและงานซ่อมแซมต่าง ๆ ดังนั้น ภาวะการนำของครูบาเจ้าศรีวิชัยในสังคมไทยภาคเหนือตั้งมั่นอยู่ก็ด้วยผลงานของครูบาเจ้าศรีวิชัย ได้แก่

- 1) นำการสร้างถาวรวัตถุและงานซ่อมแซมต่าง ๆ
- 2) นำการสอนพระพุทธศาสนาผ่านการปฏิบัติตนของพระสงฆ์
- 3) นำการพัฒนาสังคมและชุมชนโดยเฉพาะศีลธรรมไปปลูกไว้ในใจของประชาชน
- 4) นำการทำงานจิตสาธารณะประโยชน์ต่อส่วนร่วมหรือที่เรียกว่า งานหน้าหมู่ ที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งหลายงานจึงจะสำเร็จ
- 5) นำการปฏิบัติตนให้เป็นคนดีของสังคมโดยเฉพาะการลดการเบียดเบียนสัตว์ทั้งหลายผ่านการงดทานเนื้อสัตว์ทุกชนิด

จึงกล่าวได้ว่า ภาวการณ์นำของครูบาเจ้าศรีวิชัยทั้ง 5 ประการย่อมปรากฏภาพทางสังคมได้อย่างชัดเจนที่เหมาะสมต่อพระสงฆ์รุ่นใหม่ที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ความเคารพ ศรัทธาเลื่อมใสของชาวพุทธทั้งหลายในสังคมไทยภาคเหนือและภาคอื่น ๆ ต่อไป

คำสำคัญ : การนำ, ครูบาเจ้าศรีวิชัย, สังคมไทยภาคเหนือ.

Abstract

No one in Northern Thai society would deny the works of Kruba Chao Srivichai, who has left many works, including building work, teaching work, and social and community development work. Permanent repair work and work related to Buddhism made Kruba Chao Srivichai one of the most powerful figures in northern Thai society during the heyday. However, even after his death, he passed down wood to his descendants and Buddhists to behave and Following the traces of all virtues, especially the belief in the merit of Buddhism involved in the construction and repair work. With the works of Kruba Chao Srivichai, including

- 1) Bring construction of permanent objects and various repair work.
- 2) Bring the teaching of Buddhism through the practice of the monks.
- 3) To bring social and community development, especially morality, to plant in the hearts of the people.
- 4) Bring public minded work to benefit the public, known as the front of the group, which requires the participation of all the people in order to succeed.
- 5) Leading the practice of being a good person in society, especially reducing the harassment of animals through the refraining from eating all kinds of meat.

So it can be said that The five leading situations of Kruba Chao Srivichai clearly show the social picture that is appropriate for the new generation of monks to develop themselves towards respect. the faith of all Buddhists in northern Thai society and other regions.

Keywords: Leadership, Kruba Chao Srivichai, Northern Thai Society.

บทนำ

จากข้อมูลในหนังสือ สารประวัติครูบาศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนา ของ สิงหะ วรรณสัย ได้ระบุข้อมูลชีวิตขั้นต้นของ ครูบาเจ้าศรีวิชัย ไว้ว่า ท่านเกิดในปีชวด เดือน 9 เหนือ หรือเดือน 7 ของภาคกลาง ตรงกับวันขึ้น 11 ค่ำ จ.ศ. 1240 เวลาพลบค่ำ ซึ่งตรงกับวันอังคารที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2421 ที่บ้านปาง ตำบลแม่ตืน ในปัจจุบันคือ ตำบลศรีวิชัย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน ท่านเป็นบุตรของนายควาย และนางอุสา มีพี่น้องทั้งหมด 5 คน บ้านเกิดของพวกเขาคือ บ้านสันป่ายางหลวง ทางด้านเหนือของตัวเมืองลำพูน ในวันที่นางอุสาเจ็บท้องจะคลอดลูก พระอาทิตย์ได้คล้อยต่ำลงไปเกือบจะ 6 โมงเย็นนายควายและญาติพี่น้องพร้อมด้วยหมอดำแย ได้ดูแลการคลอดของนางอุสาอย่างเต็มที่ และในขณะนั้นท้องฟ้าอากาศที่สว่างไสวกลับมืดครึ้ม เกิดพายุแรงพัดกระหน่ำสายฝนตกลงมาอย่างหนัก และมีเสียงฟ้าร้อง จนกระทั่งในที่สุด นางอุสาก็ได้คลอดทารกน้อยออกมาพร้อมกับเสียงร้องไห้และเป็นที่น่าอัศจรรย์ยิ่งเมื่อเสียงฝนและพายุก็หยุดสงบลง ทำให้ครอบครัวของนายควายได้ตั้งชื่อเด็กน้อยที่เกิดขึ้นมาว่า "เด็กชายอินท์เพื่อน" ตามภาษาล้านนาแปลว่ากระเทือนหรือกัมปนาทเมื่อครั้งยังเป็นหนุ่มน้อยอายุ 17 ปี นายเพื่อนได้เข้าสู่เส้นทางธรรม บวชเป็นเณรที่วัดบ้านปาง ร่ำเรียนวิชาต่าง ๆ กับครูบาชาติติยะ เมื่อสามเณรอินทาเพื่อนมีอายุย่าง 21 ปี ก็ได้อุปสมบทเป็นพระที่วัดบ้านโฮ้งหลวง จังหวัดลำพูน ได้รับฉายานามว่า "สิริวิโยภิกขุ" หรือ "พระศรีวิชัย" เป็นที่รำลึกกันว่า ท่านเป็นผู้มีศรัทธาจารย์วัตรทั้งดงามและเคร่งครัด อาทิ ท่านงดการเสพหมาก เมียง บุหรี่ นอกจากนี้ยังงดฉันเนื้อสัตว์ตั้งแต่เมื่ออายุ 26 ปี และฉันอาหารเพียงมือเดียว ซึ่งมักจะเป็นผักต้มใส่กับเกลือและพริกไทย ด้วยจริยวัตรอันเคร่งครัดของท่าน ทำให้เกิดแรงศรัทธาแก่เหล่าพุทธศาสนิกชน กระทั่งรวบรวมเหล่าพุทธศาสนิกชนทำการสร้างทางเดินขึ้นดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ ได้เป็นผลสำเร็จ โดยเริ่มสร้างเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2477 และสร้างเสร็จเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2478 (สิงหะ วรรณสัย, 2566 : ออนไลน์)

แม้ว่ามีผลงานหลากหลายด้าน แต่ผลงานชิ้นสำคัญของครูบาศรีวิชัย คือ การสร้างถนนขึ้นวัดพระธาตุดอยสุเทพ แนนอนทีเดียว การมีถนนขึ้นดอยสุเทพนั้น ย่อมมีคุณประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะผู้ที่ศรัทธาจะได้ขึ้นไปไหว้พระธาตุอันสำคัญนี้ ได้ทั่วถึงกัน ครูบาศรีวิชัยนักบุญแห่งล้านนาไทยนี้เองคือผู้สร้างถนนขึ้นสู่ดอยสุเทพ เมื่อปี พ.ศ. 2477 ซึ่งนับเป็นผลงานอันยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิตของท่านอีกงานหนึ่งไม่มีใครเชื่อเลยว่าจะสามารถสร้างถนนผ่านป่าเขาอันทุรกันดาร และสูงชันจนไปถึงที่เชิงบันไดนาคของวัดพระบรมธาตุดอยสุเทพได้ แต่ครูบาศรีวิชัยท่านทำได้ด้วยมือเปล่าๆ เพียงสองข้างอีกเช่น

เคย แลใช้เวลาเพียง 5 เดือน 22 วันเท่านั้น ระยะเวลาแค่นี้กับการสร้างถนนขึ้นเขา ระยะทางยาว 11 กม. ในสมัยนั้นที่ยังไม่มีเครื่องจักรเครื่องยนต์ทุ่นแรงทันสมัย เหมือนทุกวันนี้ ครูบาศรีวิชัยท่านทำได้อย่างไร ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านี้ ทางฝ่ายบ้านเมืองได้พยายามที่จะสร้างถนนขึ้นดอยสุเทพมาหลาย ครั้ง หลายหน แต่ต้องประสบความผิดหวังทุกครั้ง เพราะไม่สามารถจะสร้างได้ ทั้งปัญหาจากงบประมาณ และความทุรกันดารของป่าเขาที่จะต้องตัดถนนผ่าน ดังนั้น ครูบาศรีวิชัยได้พิสูจน์ค่าเล่าลือของชาวบ้านและสาธุศิษย์ที่นับถือท่าน ว่าเป็น "ต้นบุญ" หรือ "ผู้วิเศษ" อย่างแท้จริง เพราะการสร้างถนนขึ้นสู่ดอยสุเทพนี้เอง อันนับว่าเป็นช่วงที่ชีวิตประวัติดอกของนักบุญแห่งลานนาไทยมีอิทธิพลมหัศจรรย์น่าทึ่ง น่าติดตามกันต่อไปอย่างยิ่ง ที่มีความไฝ่ฝันมานานในการสร้างถนนขึ้นดอยสุเทพ เป็นความไฝ่ฝันของชาวนครเชียงใหม่มานานปี ด้วยจะทำให้การขึ้นไปนมัสการพระบรมธาตุดอยสุเทพสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยปกตินั้นการจะขึ้นไปไหว้พระธาตุจะต้องตื่นแต่เช้าตรู่ นั่งรถจากเวียง ไปที่วัดสวนดอก จนถึงเชิงดอยสุเทพ ตามแนวถนนเชิงดอยสุเทพสายปัจจุบันแล้ว จากนั้นก็เดินขึ้นสู่เทพ ซึ่งจะต้องใช้เวลานาน 5 ชั่วโมงเต็ม ในการเดินเท้าขึ้นเขา ส่วนคนมั่งมีก็อาจจะจ้างคนแบกหามขึ้นไปแบบผู้ที่ไม่เที่ยวภูกระดึง หรือดอยขุนตาลในทุกวันนี้ อันนับว่าการขึ้นไปไหว้พระธาตุดอยสุเทพนั้นไม่ใช่สิ่งที่กระทำกันได้ง่ายๆ เลย ความคิดที่จะสร้างถนนขึ้นสู่ดอยสุเทพนั้นเริ่มมาแต่ปี พ.ศ. 2460 (อุดมรุ่งเรืองศรี, 2566 : ออนไลน์)

ดังนั้น ในสังคมล้านนาภาคเหนือของประเทศ รวมทั้งภาคอื่น ๆ จะสามารถรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของพระสงฆ์รูปนี้ได้อย่างชัดเจนจนสามารถเรียกได้ว่า พระอริยะสงฆ์รูปหนึ่งในประเทศในยุคนี้ด้วยความเสียสละเพื่อทำงานให้กับพระพุทธศาสนาอย่างสุดชีวิตของท่าน หากสามารถรวบรวมได้จะมีหลายประการที่ท่านนำพาประชาชนชาวพุทธสานต่อกิจกรรมดี เช่น การสร้างถาวรวัตถุและงานซ่อมแซมต่าง ๆ การสอนพระพุทธศาสนาผ่านการปฏิบัติตนของพระสงฆ์ การพัฒนาสังคมและชุมชนโดยเฉพาะศีลธรรมไปปลูกไว้ในใจของประชาชน การทำงานจิตสาธารณะประโยชน์ต่อส่วนร่วมหรือที่เรียกว่า งานหน้าหมู่ ที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งหลายงานจึงจะสำเร็จ และการปฏิบัติตนให้เป็นคนดีของสังคมโดยเฉพาะการลดการเบียดเบียนสัตว์ทั้งหลายผ่านการงดทานเนื้อสัตว์ทุกชนิด ทำให้ท่านได้รับความเคารพ ยำเกรงในฐานะพระสงฆ์ผู้ทรงอิทธิพลต่อความรู้สึกของประชาชนภาคเหนือเสมอมา จนปัจจุบันได้ถูกนำไปสู่การยกระดับให้ท่านกลายเป็นบุคคลสำคัญของโลกเพื่อยกย่องในคุณงามความดีของท่านตลอดไป

ประวัติครูบาเจ้าศรีวิชัย

ครูบาศรีวิชัย ซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไปโดยเฉพาะในเขตล้านนาว่าเป็น "ตนบุญ" หรือ "นักบุญ" อันมีความหมายเชิงยกย่องว่าเป็นนักบวชที่มีคุณสมบัติพิเศษ อาจพบว่ามีารเรียกอีกว่า ครูบาเจ้าศรีวิชัย พระครูบาศรีวิชัย ครูบาศีลธรรม หรือ ทูเจ้าสิริ (อ่าน"ตุ้เจ้าสิริ") แต่พบว่าท่านมักเรียกตนเองเป็น พระชัยยาภิกขุ หรือ พระศรีวิชัยชนะภิกขุ เดิมชื่อเพื่อนหรืออินท์เพื่อนบ้างก็ว่า อ้ายฟ้าร้อง เนื่องจากในขณะที่ท่านถือกำเนิดนั้นปรากฏฝนฟ้าคะนองอย่างหนัก ส่วนอินท์เพื่อนนั้น หมายถึง การเกิดกัมปนาทหวั่นไหวถึงสวรรค์หรือเมืองของพระอินทร์ ท่านเกิดในปีชวด เดือน 9 เหนือ(เดือน ๗ของภาคกลาง) ขึ้น 11 ค่ำ จ.ศ.1240เวลาพลบค่ำ ตรงกับวันอังคารที่ 11 เดือนมิถุนายน พ.ศ.2421 ที่หมู่บ้านชื่อ "บ้านปาง" ตำบลแม่ตื่น อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน ท่านเป็นบุตรของนายควาย นางอุสา มีพี่น้องทั้งหมด 5 คน มีชื่อตามลำดับ คือ 1. นายไหว 2. นางอวน ๓. นายอินท์เพื่อน(ครูบาศรีวิชัย) 4. นางแว่น 5. นายทา ทั้งนี้ นายควายบิดาของท่านได้ติดตามผู้เป็นตาคือ หมื่นปราบ (ผาบ) ซึ่งมีอาชีพเป็นหมอคล้อช้างของเจ้าหลวงดาราดีเรกฤทธิ์ไพร่จรงค์(เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์ที่ ๗ ช่วง พ.ศ.2414-2431)ไปตั้งครอบครัวบุกเบิกที่ทำกินอยู่ที่บ้านปาง บ้านเดิมของนายควายอยู่ที่บ้านสันป่ายางหลวง ทางด้านเหนือของตัวเมืองลำพูน ในสมัยที่ครูบาศรีวิชัยหรือนายอินท์เพื่อนยังเป็นเด็กอยู่นั้น หมู่บ้านดังกล่าวยังกันดารมากมีชน กลุ่มน้อยอาศัยอยู่มากโดยเฉพาะชาว ปกาเกอญอ (กะเหรี่ยง) ในช่วงนั้นบ้านปางยังไม่มีวัดประจำหมู่บ้าน จนกระทั่งเมื่อนายอินท์เพื่อนมีอายุได้ 1๗ ปีได้มีพระภิกษุรูปหนึ่งชื่อ ครูบาชติยะ (ชาวบ้านเรียกว่า ครูบาแคงแคะ เพราะท่านเดินขากะเผลก) เดินธุดงค์จากบ้านป่าซางผ่านมาถึงหมู่บ้านนั้น ชาวบ้านจึงนิมนต์ท่านให้อยู่ประจำที่บ้านปาง แล้วชาวบ้านก็ช่วยกันสร้างกุฏิชั่วคราวให้ท่านจำพรรษา ในช่วงนั้น เด็กชายอินท์เพื่อนได้ฝากตัวเป็นศิษย์ และเมื่ออายุได้ 18 ปีก็ได้บรรพชาเป็นสามเณรที่ อารามแห่งนี้โดยมีครูบาชติยะเป็นพระอุปัชฌาย์ 3 ปีต่อมา (พ.ศ. 2442) เมื่อสามเณรอินท์เพื่อนมีอายุย่างเข้า 21 ปี ก็ได้เข้าอุปสมบทในอุโบสถวัดบ้านโง้งหลวง อำเภอบ้านโง้งจังหวัดลำพูน โดยมีครูบาสมณะวัดบ้านโง้งหลวงเป็นพระอุปัชฌาย์ ได้รับนามฉายาในการอุปสมบทว่า สิริวิชัยโยภิกขุ มีนามบัญญัติว่า พระศรีวิชัย ซึ่งบางครั้งก็พบว่าเขียนเป็น สรีวิไชย สิวไช หรือ สรีวิชัย เมื่ออุปสมบทแล้ว สิริวิชัยโยภิกขุก็กลับมาจำพรรษาที่อารามบ้านปางอีก 1 พรรษา จากนั้นได้ไปศึกษากัมมัฏฐานและวิชาอาคมกับครูบาอุปละ วัดดอยแต อำเภอมะทา จังหวัดลำพูน ต่อมาได้ไปฝากตัวเป็นศิษย์ของครูบา วัดดอยคำอีกด้วย และอีกท่านหนึ่งที่ถือว่าเป็นครูของครูบาศรีวิชัยคือครูบาสมณะ วัดบ้านโง้งหลวงซึ่งเป็นพระอุปัชฌาย์ของท่าน ครู

บาทศรีวิชัยรับการศึกษาจากครูบาอุปละวัดดอยเต่าเป็นเวลา 1 พรรษา ก็กลับมาอยู่ที่อารามบ้านปาง จนถึง พ.ศ. 2444 (อายุได้ 24 ปี พรรษาที่ 4) ครูบาขัติยะได้จาริกออกจากบ้านปางไป(บางท่านว่า มรณภาพ) ครูบาทศรีวิชัยจึงรักษาการแทนในตำแหน่งเจ้าอาวาส และเมื่อครบพรรษาที่ 5 ก็ได้เป็นเจ้าอาวาสวัดบ้านปาง จากนั้นก็ได้ย้ายวัดไปยังสถานที่ที่เห็นว่าเหมาะสม คือบริเวณเนินเขาซึ่งเป็นที่ตั้งวัดบ้านปางในปัจจุบัน เพราะเป็นที่วิเวกและสามารถปฏิบัติธรรมได้เป็นอย่างดีโดยได้ให้ชื่อวัดใหม่แห่งนี้ว่า วัดจอมศรีทรายมูลบุญเรือง แต่ชาวบ้านทั่วไปยังนิยมเรียกว่า วัดบ้านปาง ตามชื่อของหมู่บ้าน ครูบาทศรีวิชัยเป็นผู้มีศีลาจารวัตรทั้งดงามและเคร่งครัด โดยที่ท่านงดการเสพ หมาก เมี่ยง บุหรี่ โดยสิ้นเชิง ท่านงดฉันเนื้อสัตว์ตั้งแต่เมื่ออายุได้ 2๖ ปี และฉันอาหารเพียงมือเดียว ซึ่งมักเป็นผักต้มใส่เกลือกับพริกไทยเล็กน้อย บางทีก็ไม่ฉันข้าวทั้ง 5 เดือน คงฉันเฉพาะลูกไม้ห้วมันเท่านั้น นอกจากนี้ท่านยังงดฉันผักตามวันทั้ง 7 คือ วันอาทิตย์ ไม่ฉันผักแพง, วันจันทร์ ไม่ฉันแตงโมและแตงกวา, วันอังคาร ไม่ฉันมะเขือ, วันพุธ ไม่ฉันใบแมงลัก, วันพฤหัสบดี ไม่ฉันกล้วย, วันศุกร์ ไม่ฉันเตา (อ่าน"เตา"-สำหรับน้ำจืดคล้ายเส้นผมสีเขียวชนิดหนึ่ง), วันเสาร์ ไม่ฉันบอน นอกจากนี้ผักที่ท่านจะไม่ฉันเลยคือ ผักบุง ผักปลอด ผักเปลว ผักหมากขี้กา ผักจิก และผักเหือด-ผักฮี้(ใบไม้เลียบอ่อน) โดยท่านให้เหตุผลว่า ถ้าพระภิกษุสามเณรรูปใดงดได้ การบำเพ็ญกัมมัฏฐานจะเจริญก้าวหน้า ผิวพรรณจะเปล่งปลั่ง ธาตุทั้ง 4 จะเป็นปกติ ถ้าชาวบ้านงดเว้นแล้วจะทำให้การถือศีลภาสมาคมดีขึ้น ครูบาทศรีวิชัยมีความปรารถนาที่จะบรรลุธรรมะอันสูงสุดดังปรากฏจากคำอธิษฐานบารมีที่ท่านอธิษฐานไว้ว่า "...ตั้งปรารถนาขอให้ได้ถึงธรรมะ ยึดเหนี่ยวเอาพระนิพพานสิ่งเดียว..." และมักจะปรากฏความปรารถนาดังกล่าวในตอนท้ายของคัมภีร์ใบลานที่ท่านสร้างไว้ทุกเรื่อง อีกประการหนึ่งที่ทำให้ครูบาทศรีวิชัยเป็นที่รู้จักและอยู่ในความทรงจำของชาวล้านนาคือการที่ท่านเป็นผู้นำในการสร้างทางขึ้นสู่วัดพระธาตุดอยสุเทพโดยพลังศรัทธาประชาชนเป็นจำนวนมาก ทั้งกำลังกายและกำลังทรัพย์ ซึ่งใช้เวลาสร้างเพียง 5 เดือนเศษ โดยไม่ใช้งบประมาณของรัฐ(ดูเพิ่มใน อุดม รุ่งเรืองศรีเรียบเรียงจากงานของ วิลักษณ์ ศรีป่าซาง, ครูสุราษฎร์ เชื้อนครำ, 2566 : ออนไลน์)

ตามประวัติที่ท่านมีความสนใจในทางวิชาไสยศาสตร์ คาถาอาคมซึ่งถือกันว่าเป็นทางโลก ดังที่ท่านเขียนประวัติหลายเล่มกล่าวว่า

“...พระศรีวิชัยศึกษาไสยศาสตร์เวทมนต์คาถาจากครูบาແ່ງແຄး...เป็นของดีของวิเศษที่จะนำความสุขความเจริญมาให้ อันวิชาประเภทนี้เป็นวิชาที่จะนำตัวออกไปสู่โลก...”

ขณะเดียวกัน ท่านได้รับการสัการะให้มาที่วัด 2 ช้างตามลักษณะความเชื่อของชาวล้านนาที่จะช่วยให้อยู่อย่างคงกระพันและมีเสน่ห์เมตตามหานิยม การเล่าเรียนของพระศรีวิชัยที่มุ่งเน้นความสนใจในวิชาทางโลกแสดงให้เห็นว่า ท่านมีความต้องการไปใช้ชีวิตอย่างฆราวาส จุดหักเหที่เปลี่ยนแปลงสำคัญคือ ครูบาสมณะไม่ต้องการให้ลาสิกขาแต่ได้แนะนำให้พระศรีวิชัยเดินทางไปศึกษาวิชากับครูบาอุปละ วัดดอยแต อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูนซึ่งเป็นพระอุปัชฌาย์ของครูบาสมณะ ด้วยเหตุผลว่าสำนักสงฆ์วัดดอยแตในขณะนั้นเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงด้านวิปัสสนาธุระ ได้รับการศึกษาจากสำนักวัดดอยแตครั้งนั้นจึงทำให้ท่านได้เพิ่มเติมความรู้โดยการมุ่งเน้นการปฏิบัติธรรมโดยการบำเพ็ญสมาธิภาวนา จนทำให้พระศรีวิชัยเลิกละในวิชาไสยศาสตร์และหันมาปฏิบัติสมาธิบำเพ็ญภาวนาแต่อย่างเดียว พระศรีวิชัยได้เดินทางกลับบ้านปางด้วยความสมถะและเริ่มบำเพ็ญเพียรภาวนาตามแนวทางที่ได้ร่ำเรียนมา ทำให้เกิดบุคลิกที่น่าเลื่อมใสขึ้นแก่ท่านซึ่งบางครั้งได้มีการออกเดินธุดงค์แสวงหาความวิเวกตามป่าเขาตามลักษณะจารีตแบบพระสงฆ์สายอรัญญวาสี สิ่งซึ่งช่วยเสริมให้ท่านโดดเด่นขึ้นมาเหนือกว่าพระสงฆ์รูปอื่น ๆ ในขณะนั้น (จิรฐิติ สันติยศ, 2566 : ออนไลน์) คือ

ประการแรก จริยวัตรที่เคร่งครัดในการรักษาศีลวินัยละเว้นจากการฉันทนื้อสัตว์

ประการที่สอง การคาดหวังในการบรรลุธรรมอันวิเศษดังที่ปรากฏในคำอธิษฐานบารมีที่ได้อธิษฐานไว้ที่มีนัยถึงการสำเร็จเป็นพระพุทธเจ้าด้วย

ประการที่สาม คำทำนายเรื่องของการปรากฏขึ้นของ ‘ตนบุญ’ ในคติความเชื่อของชาวล้านนาได้ถูกนำมาใช้กับพระศรีวิชัยและกลุ่มลูกศิษย์

ประการสุดท้าย ความคิดเรื่องการเดินทางไปบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถานต่าง ๆ ของท่านทำให้เกิดศรัทธาการยอมรับในตัวของท่านที่เป็นสัญลักษณ์ของการแสดงออกของ ‘ตนบุญ’ และจากการที่พระศรีวิชัยได้ศึกษาในสำนักสงฆ์ที่มีชื่อเสียงหลายสำนัก โดยเฉพาะสำนักสงฆ์สายอรัญญวาสี ซึ่งมีส่วนทำให้ท่านมีบุคลิกลักษณะเป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธาของพระสงฆ์และฆราวาส จนทำให้ท่านมีฐานะเป็นพระอุปัชฌาย์สามารถบวชบุตรชาวบ้านได้ตามจารีตเดิม และได้ถูกเรียกขานว่า ‘ครูบาศรีวิชัย’ หรือ ‘ครูบาศีลธรรม’ ตั้งแต่นั้นมา

ครูบาเจ้าศรีวิชัย ท่านเป็นคนร่างเล็ก ผอมบาง ผิวขาว แม้ท่านจะไม่ได้ทำงานแบบใช้แรงงาน แต่การที่ท่านนั่งคอย ต้อนรับและให้พรแก่ประชาชนผู้มาทำบุญกับท่านนั้น ท่านจะต้อง “นั่งหนัก” อยู่

ตลอดทั้งวัน ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงเกิด อาพาธด้วยโรคติดเชื้อทางทวาร ที่สะสมมานาน ตั้งแต่เริ่มเดินทางก่อสร้างบูรณะวัดในพื้นที่เขตล้านนา และการอาพาธ ได้กำเริบขณะที่กำลังสร้างสะพานข้ามแม่น้ำปิง

ครูบาเจ้าศรีวิชัยถึงแก่กรรมภาพ ในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2551 (หมายเหตุ ยั้่นับตามปฏิทินระบบเต็ม หากนับ แบบปัจจุบันคือปี 2482) ตรงกับวันอังคาร เดือน 6 เหนือ ขึ้น 9 ค่ำ ปีชาล มีหลักฐานยืนยันปรากฏในคำประพันธ์ ประเภท “คำว” ชื่อ “คำวฮ่จะเอาศพครูบาสิ่วไชยมาเวียงลำพูน” บันทึกโดย “พ่อน้อย” ชาวบ้านอาศัยแถบประตู แสนปรงชั้นนอก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้อยู่ในเหตุการณ์การเคลื่อนย้ายศพ เขียนคำคำวเป็นตัวอักษรธรรม ล้านนา ต่อมาปริวรรตเป็นภาษาไทยกลาง โดย พ่อครูอินทร สิงหนาท อดีตประธาน สภาวัฒนธรรมอำเภอฝาง ผู้ล่วงลับ โดยพ่อครูอินทรได้รับต้นฉบับมาจากพ่อน้อยเป้ง จะลา หมู่ที่ 2 บ้านห้วยแห่น ตำบลป่าไผ่ อำเภอฝาง จังหวัดลำพูน ปัจจุบันคร่าวฉบับดังกล่าว เก็บรักษาไว้ที่วัดบ้านโฮ้งหลวง (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน, 2566 : ออนไลน์)

สรุปได้ว่า ครูบาศรีวิชัยเป็นคนจังหวัดลำพูนที่สามารถแผ่ขยายฐานความเชื่อและความศรัทธาไปยังจังหวัดอื่น ๆ ได้อย่างมากมาย เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง น่าน แพร่พะเยา แม่ฮ่องสอน เป็นต้น ที่ได้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาอย่างมหาศาลภายใต้ร่มแห่งกาสาวพัสตร์ตลอดชีวิตของท่านแม้ว่าจะกินเรื่องราวที่ไม่ดีมากมาย แต่สุดท้ายท่านได้พิสูจน์บทบาทของท่านได้อย่างสง่างามเพราะนั่นคือความจริงที่ประชาชนให้การยอมรับในความเป็นตัวตนที่ได้เกื้อกูลแห่งพระพุทธศาสนามากกว่าตัวบุคคลโดยการนำทำประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบันยังคงประจักษ์แก่สามารถของคนทั่วโลกได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันนั่นก็คือ การสร้างถนนขึ้นดอยสุเทพ เป็นต้น นอกจากนี้ได้วางรากฐานสำคัญ ๆ มากมาย เช่น การรุดตานเนื้อสัตว์ การเจริญรอยตามแห่งพระกัมมัฏฐานทางพระพุทธศาสนา และอื่น ๆ ที่ท่านได้ริเริ่มด้านภาวะแห่งการนำ การสร้างและวางรากฐานให้กับชาวพุทธในปัจจุบัน

ภาวะการนำของครูบาเจ้าศรีวิชัยในสังคมไทยภาคเหนือ

เมื่อนับย้อนกลับไปสู่บรรยากาศช่วงที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยท การก่อสร้าง “สิ่งมหัศจรรย์ยิ่งของล้านนา” นั่นคือ การสร้างทาง ขึ้นสู่ดอยสุเทพ ระหว่างปลายพุทธศักราช 2477- ต้นพุทธศักราช 2478 สิริรวม 84 ปีที่ผ่านมา ในแผ่นดินล้านนาได้เกิดปรากฏการณ์ สำคัญที่ไม่เคยมีมาก่อน นั่นคือการระดมพล ระดมสรรพกำลังกันอย่างเข้มแข็งของเหล่าศิษยานุศิษย์ทั้งบรรพชิตและฆราวาสจากทั่วทุกสารทิศ มารวมตัวกันอยู่บริเวณหน้าวัดศรีโสดา ณ ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของอนุสาวรีย์ครูบาเจ้าศรีวิชัย ไม่

เว้นแต่ละวันในตลอดช่วง ระยะเวลา 5 เดือน 22 วัน จากบันทึกของหลวงศรีประกาศ โยมอุปัฏฐาก คนสำคัญได้ระบุว่า มีบุคคลพลัดเปลี่ยนเวียนหมุนมาช่วยกัน ก่อสร้างทางในแต่ละวันประมาณ 5.000 คนทั้ง ๆ ที่ต่างไม่เคยรู้จักมักคุ้นกันมาก่อน แต่ต้องมาकिनมานอนมาแบ่งปันมาเหนื่อยยาก ร่วมกัน ซึ่ง หากทุกท่านต้องการทราบจำนวนมนุษย์ 5.000 คนนั้นมาน้อยแค่ไหน ขอให้จินตนาการเอาเองว่า มากกว่าจำนวน บุคลากรที่เข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการในวันนี้ถึง 10 เท่า ด้วยทราบมาจากผู้ จัดว่าการประชุมครั้งนี้มีผู้ร่วมงานมากถึง 500 คน ตลอดช่วงระยะเวลาหลายทศวรรษที่ผ่านมา ใน ฐานะที่อาตมภาพเป็นเจ้าอธิการสงฆ์วัดพระธาตุตอดยสุเทพราชวรวิหาร และ ได้รับมอบหมายภารกิจ จากมหาเถรสมาคมแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ดูแลวัดวาอารามของล้านนาในเขตภาค 7 อันครอบคลุมพื้นที่ จังหวัด เชียงใหม่ ลำพูน และแม่ฮ่องสอน อาตมาได้เรียนรู้ถึงอานุภาพแห่งความสำเร็จของครูบาเจ้าศรี วิชัยต่อการกระทำ สิ่งที่ยากเข้ญให้บรรลุ ล่วงได้ราวเนรมิตนั้น ว่าแท้จริงแล้วหาได้มีปาฏิหาริย์ใด ๆ ไม่ ทว่าเกิดจากการที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยเป็นผู้มีคุณสมบัติที่ควรเดินตามรอยอยู่ หลายประการ ในที่นี้จะขอ หยิบยกขึ้นมาสาธกให้เห็น 3 ประการ ได้แก่ ความเป็นผู้เสียสละ ความเป็นผู้มีปณิธานมุ่งมั่น และ ความเป็นผู้สติปัญญา (เพ็ญสุภา สุขคตะ, 2562 : 110) นอกจากผลงานต่าง ๆ แล้วท่านยังจัดอยู่ใน กลุ่มผู้ทรงพลังและมีอิทธิพลต่อชาวพุทธผ่านการนำการสร้าง การปฏิบัติตนและการพัฒนาสังคมด้าน ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) นำการสร้างถาวรวัตถุและงานซ่อมแซมต่าง ๆ ครูบาศรีวิชัย นับได้ว่าเป็นครูบาต้นแบบ ของครูบาในยุคหลังที่ผ่านมา วัตรปฏิบัติของครู บาศรีวิชัยมุ่งเน้นในเรื่องของการบ าเพ็ญสมาธิภาวนา และการเป็น “ต้นบุญ” คือ การสาธารณ สงเคราะห์ ครูบาศรีวิชัยได้เป็นประธานในการก่อสร้าง รวมถึงบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอารามเกือบ ทัวทั้งภาคเหนือ ตามที่ได้รับการบันทึกไว้ในหนังสือ อัตชีวประวัติครูบาศรีวิชัยหลายๆ เล่ม จำนวน ถึงร้อยกว่าวัด นับได้ว่าครูบาศรีวิชัยมีบทบาทสำคัญใน การพัฒนาวัดวาอารามต่าง ๆ ให้เป็นศูนย์ รวมทางด้านจิตใจของพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างมาก การ สร้างและบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม ถือเป็นกิจกรรมหลักที่สำคัญที่สุดในกระบวนการของครูบาเจ้า ศรีวิชัย โดยพุทธสถาปัตยกรรม ทั้งหมด กอปรด้วย พระธาตุเจดีย์ วิหาร โบสถ์ หอธรรม มณฑปรอย พระบาทและเสนาสนะอื่น ๆ รวมถึงสาธารณะประโยชน์ เช่น ถนน สะพาน โรงพยาบาล โรงเรียน เปรียบเสมือนการสร้างทาน ให้ผู้คนมากราบไหว้บูชา ได้มาใช้สอย ถือเป็นตัวแทนของผลบุญที่ใช้ใน การบ าเพ็ญเพียรบารมี อย่างหนึ่งของครูบาเจ้าศรีวิชัย โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน หรือที่เรียกว่า “หน้า หมู” (พระนฤพันธ์ ญาณิสโร, 2562 : 212) ดังนั้น ครูบาศรีวิชัยจึงเป็นต้นแบบ

ของพระสงฆ์ไทยล้านนาภาคเหนือที่ได้ทำแบบอย่างไว้อย่างดีที่ส่งผ่านมายังพระสงฆ์และชาวพุทธรุ่นหลังให้ช่วยกันทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วยสัญลักษณ์แห่งความเจริญงอกงามในศิลปวัฒนธรรมที่ยังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

2) นำการสอนพระพุทธศาสนาผ่านการปฏิบัติตนของพระสงฆ์ การปฏิบัติที่มีเอกลักษณ์ แต่มีเป้าหมายเดียวกันคือการอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา และถือนั่นอยู่ในวิถีแห่งธรรมอย่างแน่วแน่มั่นคง ได้สร้างศรัทธาจากธรรมะปฏิบัติของท่าน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่พุทธบริษัทและพระเถระทั่วไปด้วยความมั่นคงในการบำเพ็ญสมณะวิปัสสนากัมมัฏฐาน จนเป็นที่เลื่องลือสื่อกะลาทั่วไปในหมู่ชาวล้านนา เช่น การเน้นการรักษาด้านศีลธรรม ครูบาศรีวิชัยเป็นผู้มีจริยวัตรทั้งงามและเคร่งครัด โดยที่ท่านงดการเสพ หมากร เมือง ท่านมีคำสอนที่ขอให้ศิษย์ทั้งหลาย ให้ถือปฏิบัติบำเพ็ญความดียึดมั่นในพระวินัย ให้มีเมตตากรุณาต่อประชาชน การฝึกความอดทน ท่านมีความอดกลั้นต่อความทุกข์ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ อดทนต่อความทุกข์ อดทนต่อคำด่า คำดูหมิ่น และอดทนต่อความโลภ ความโกรธ ความหลง นั่นคือ ความอดทน อดกลั้น ต่อความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกาย และจิตใจ การที่ท่านมีความอดทนต่อสิ่งต่าง ๆ การเสริมความมุ่งมั่น ครูบาศรีวิชัยมีความปรารถนาที่จะบรรลุธรรมะอันสูงสุดดังปรากฏจากคำอธิษฐานบารมีที่ท่านอธิษฐานไว้ว่า "ตั้งปรารถนาขอหือได้ถึงธรรมะ ยึดเหนี่ยวเอาพระนิพพานสิ่งเดียว การวางเฉย ครูบาศรีวิชัยท่านเป็นผู้ที่วางใจเป็นกลางๆ โดยไม่เอนเอียงเข้าข้างเพราะชอบ เพราะชัง เพราะหลงและเพราะกลัว ไม่ได้ฝักใฝ่สิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นคนหนักแน่นมีสติ อยู่เสมอ และการปฏิบัติภาวนา ครูบาศรีวิชัยท่านเป็นนักปฏิบัติภาวนาอยู่เสมอ ซึ่งในการปฏิบัติของท่านมีทั้งการธุดงค์เพื่อขจัดกิเลสของตน การสวดมนต์เพื่อเป็นการเข้าถึงความเพียร การทำสมาธิเพื่อพิจารณาจนเกิดเป็นปัญญา (สามารถ บุญรัตน์ และคณะ, 2564 : 31-32) ดังนั้น การปฏิบัติตนผ่านตัวแบบที่หลากหลายจึงทำให้พระสงฆ์รุ่นหลังได้เอาแบบอย่าง เช่น การใส่ลูกประคำ ถือบัดไบตาล เป็นต้น อันเป็นสัญลักษณ์ของพระสงฆ์ไทยภาคเหนือดังอดีตเป็นต้นมา รวมทั้งการเจริญสมณกรรมฐานต่าง ๆ ที่ยังสืบทอดเจตนารมณ์อย่างเข้มแข็งในยุคปัจจุบัน

3) นำการพัฒนาสังคมและชุมชนโดยเฉพาะศีลธรรมไปปลูกไว้ในใจของประชาชน โดยเฉพาะคำกล่าวว่า "ขอให้ศิษย์ทั้งหลาย ให้ถือปฏิบัติบำเพ็ญความดีให้ยึดมั่นในพระวินัย ให้มีเมตตากรุณาต่อประชาชนโดยเสมอหน้ากัน อย่าเลือกที่รักมักที่ชัง จงบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่สาธารณะอบรมศรัทธาประชาชนให้อยู่ในศีลกินในธรรม ปกติประชาชนนั้นมีความดีอยู่ในตัวมากบ้างน้อยบ้างไม่เสมอกัน กิเลสต้นหาสิ่งแวดล้อม ทำให้พวกเขาหลงผิดคิดทำบาปอกุศลต่าง ๆ นานาไปตามอารมณ์อัน

รู้เท่าไม่ถึงการณ์ จงพยายามสั่งสอนอบรมศรัทธาประชาชนให้เข้าใจถึงธรรมชาติความเป็นจริงของชีวิตในโลกนี้และโลกหน้าเกิด” (ครูบาศรีวิชัย อ้างในสามารถ บุญรัตน์ และคณะ, 2564 : 31-32) ดังนั้น ทั้งการปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดในศีลธรรมจนทำให้ชื่อเสียงขจรกระจายไปยังกลุ่มชาวพุทธทั่วภาคเหนือจนเป็นชื่อเสียงและแนวทางการปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้องโดยเฉพาะระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

4) นำการทำงานจิตสาธารณะประโยชน์ต่อส่วนร่วมหรือที่เรียกว่า งานหน้าหมู่ ที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งหลายงานจึงจะสำเร็จ ครูบาเจ้าศรีวิชัย ซึ่งเป็นปูชนียบุคคลสำคัญของชาวลำพูน วิถีครูบาก็คือหลักสามัคคีธรรมที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยใช้ในการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยผลงานที่มีชื่อเสียงก็คือการตัดถนนขึ้นดอยสุเทพนั่นเอง ส่วนคำว่างานหน้าหมู่ ในภาษาเหนือหมายถึงงานส่วนกลางของทุกคน วิถีครูบา งานหน้าหมู่จึงเป็นหลักของชาวลำพูนที่หลอมกันว่าการทำงานเพื่อคนพิการและผู้สูงอายุเป็นงานของทุกคน ทุกคนมาร่วมกันทำ” อันเป็นทุนทางวัฒนธรรมชุมชนที่เรียกว่า “วิถีครูบา งานหน้าหมู่” เป็นแนวคิดการทำงาน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน (อบจ. ลำพูน), 2566 : ออนไลน์) ของหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูนมักนิยมใช้คำว่า งานหน้าหมู่เพื่อการขับเคลื่อนกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ดังนั้น จังหวัดลำพูนจึงเป็นจังหวัดที่ประชาชนให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาและร่วมมือกับสถาบันพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมากซึ่งสังเกตได้จากงานประเพณีที่จัดขึ้นในทุก ๆ ของคณะสงฆ์จะมีชาวพุทธจำนวนมากเดินทางมาร่วมพิธีกรรมดังกล่าวเพราะงานเหล่านี้ได้ถูกกำหนดกรอบแนวทางการทำงานของภาครัฐในจังหวัดลำพูนจนกลายเป็นวัฒนธรรมในปัจจุบัน

5) นำการปฏิบัติตนให้เป็นคนดีของสังคมโดยเฉพาะการลดการเบียดเบียนสัตว์ทั้งหลายผ่านการงดทานเนื้อสัตว์ทุกชนิด ครูบาเจ้าศรีวิชัยเป็นผู้บริโภคน้อย และบริโภคเพียงมือเดียวคือมือเข้า กล่าวคือ ฉันทันเพียงแค่ว่ากับผักต้มใส่เกลือ-พริกไทย เว้นจากการบริโภคอาหารที่เป็นปลาและเนื้อ ด้วยไม่ยอมเบียดเบียนสัตว์ เว้นจากการเสพของมีเมา ของเสพติด เช่น หมาก เมี่ยง บุหรี่ ของหมักของดอง บางครั้งงดเว้นจากการฉันทันเป็นเวลา 1-2 เดือน ฉันทันเฉพาะลูกไม้หัวมัน ดังที่ปรากฏเนื้อความในใบลานประวัติครูบาเจ้าศรีวิชัย ฉบับวัดข้าวแต่น้อย ว่า “ท่านก็ฉันทันวันละคาบ จันทันปลาอาหาร ท่านก็บ่ฉันทัน บางเดือนสองเดือนกับฉันทันข้าว ฉันทันแกมุลละมันลูกไม้ไปเต้าอัน เวลานั้นคนทั้งหลายก็ปากันไปกะตำบูลูฮื้อตานบมีชาติ ท่านก็บ่ยินดียืนฮ้ายสักอัน ท่านก็บ่เอาปัจจัยไว้กับตนท่าน สักมาสก ๑ ก็บ่มี” โยมอุปัฏฐากผู้ใกล้ชิดกับครูบาเจ้าศรีวิชัย ระบุว่า ครูบาเจ้าศรีวิชัยมีความเคร่งครัดและงดรายการฟิซผักตามวัน ได้แก่ วันอาทิตย์ไม่ฉันทันหมากฟักหมากแฟง วันจันทร์ไม่ฉันทันแตงโมและแตงกวา

วันอังคารไม่ฉันมะเขือ วันพุธไม่ฉันใบแมงลักวันพฤหัสบดีไม่ฉันกล้วย วันศุกร์ไม่ฉันเตา (เตา) และวันเสาร์ไม่ฉันบอน และไม่ชอบฉันผักบุ้ง ผักปลอด ผักเปลว ผักหมากข้ากา ผักจิก ผักเหือด เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี “น้ำเต้า” ที่ท่านงดฉันอย่างเด็ดขาด เพราะตอนที่ท่านเกิด บิดาของท่านได้เอาน้ำเต้าแห้ง (เป็นน้ำเต้าทรงยาวสูงขนาดเล็กคล้ายกรวยน้ำตัน ไม่ใช่เต้าทรงกลม) มาใส่รกไปฝังไว้ใต้ต้นพิกุล (ภาษาถิ่นเหนือเรียกว่าต้นแก้ว) ทั้งนี้ก็เพราะความยากจนจึงไม่มีเงินซื้อหม้อดินใส่รก ท่านจึงนึกถึงพระคุณของน้ำเต้าที่เคยใส่รกเปรียบดังครรภ์ของมารดาที่หุ้มห่อท่านไว้ ทำให้ฉันไม่หลง (เพ็ญสุภา สุขคตะ, 2562) ดังนั้น พฤติกรรมส่วนตัวของครูบาเจ้าศรีวิชัยได้กำหนดข้อวัตรปฏิบัติด้วยตนเองอย่างชัดเจนจนทำให้ผู้คน ประชาชน ชาวพุทธที่เลื่อมใสศรัทธากล้าที่จะปฏิบัติตามจนถึงปัจจุบันซึ่งนับได้ว่าครูบาเจ้าศรีวิชัยได้วางข้อกำหนดต่าง ๆ ผ่านการปฏิบัติตนโดยเฉพาะไม่ฉันเนื้อสัตว์ทุกชนิดเพื่อปลูกจิตเมตตาต่อสรรพสัตว์ทั้งหลายและชาวพุทธในจังหวัดลำพูนปัจจุบันยังมีข้อวัตรปฏิบัตินี้

สรุป และข้อเสนอแนะ

บทความเรื่อง ภาวะการนำของครูบาเจ้าศรีวิชัยในสังคมไทยภาคเหนือ พยายามชี้ให้เห็นครูบาเจ้าศรีวิชัยได้เป็นผู้สร้างวัฒนธรรมต่าง ๆ ให้กับประชาชนในจังหวัดลำพูนมาอย่างยาวนาน รวมทั้งจังหวัดอื่น ๆ ที่ยอมรับนับถือท่านในฐานะผู้ที่เสียสละและสามารถระดมผู้คนจำนวนให้หันหน้าเข้าสู่กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านฐานคิดตามหลักพุทธธรรมที่ท่านได้ประพฤติปฏิบัติตนจนกลายเป็นแนวทางสำหรับคนในยุคนี้ รวมทั้งข้อวัตรการปฏิบัติต่าง ๆ ยังตกทอดมาถึงชาวพุทธในปัจจุบันที่ยังคงมีอิทธิพลต่อความคิด และทัศนคติในการดำรงตนเองให้สอดคล้องกับครูบาเจ้าศรีวิชัยมากที่สุด นับได้ว่า สังคมไทยภาคเหนือได้มีพระสงฆ์รูปหนึ่งได้เป็นผู้นำที่ทรงอิทธิพลมากที่สุดเพราะท่านได้ นำการสร้างถาวรวัตถุและงานซ่อมแซมต่าง ๆ นำการสอนพระพุทธศาสนาผ่านการปฏิบัติตนของพระสงฆ์ นำการพัฒนาสังคมและชุมชนโดยเฉพาะศีลธรรมไปปลูกไว้ในใจของประชาชน นำการทำงานจิตสาธารณะประโยชน์ต่อส่วนร่วมหรือที่เรียกว่า งานหน้าหมู่ ที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งหลายงานจึงจะสำเร็จ และนำการปฏิบัติตนให้เป็นคนดีของสังคมโดยเฉพาะการลดการเบียดเบียนสัตว์ทั้งหลายผ่านการงดทานเนื้อสัตว์ทุกชนิด สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วยังปรากฏหลักฐานให้อนุชนรุ่นหลังได้เข้าไปศึกษา เรียนรู้และปฏิบัติตาม

References

- จิรัฐิติ สันติยศ. (2566). ตามรอย ‘ครูบาศรีวิชัย’ พระที่ผู้คนเชื่อว่ามาสร้างความเจริญ..กับกรณีขัดแย้งในคณะสงฆ์. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <https://www.thepeople.co/read/vculture/51123> [วันที่ 21 มีนาคม 2566].
- พระนฤพันธ์ ญาณิสโร. (2562). วิถีครูบา: แนวคิดและกลไกการพัฒนาสังคมแบบมีส่วนร่วม. วารสารศิลปการจัดการ. 3 (3), (กันยายน – ธันวาคม) : 205-222.
- เพ็ญสุภา สุขคตะ. (2562). “ครูบาเจ้าศรีวิชัย” เป็นบุคคลสำคัญของโลกต่อองค์การยูเนสโก. วารสาร มจร. ตรีภูมยสัมพันธ์. 3 (2), (กรกฎาคม – ธันวาคม) : 106-118.
- _____. (2562). พระเจ้าข้าชีวิต พินิจพระคุณแม่โพสพ. มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 18 - 24 มกราคม 2562.
- ศราวุธ เชื้อนคำ. (2566). ประวัติครูบาเจ้าศรีวิชัย วัดบ้านปาง อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <http://www.krutujao.com/data/172.srivichai.htm> [วันที่ 21 มีนาคม 2566].
- สามารถ บุญรัตน์ และคณะ. (2564). “อารยธรรมวิถี 4 ครูบา : แนวคิดและกระบวนการพัฒนาสังคมในจังหวัดลำพูน”. ลำพูน : วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน.
- สิงฆะ วรรณสัย. (2566). สารประวัติครูบาศรีวิชัยนักบุญแห่งล้านนาไทย. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <https://www.sanook.com/news/8801986/> [วันที่ 21 มีนาคม 2566].
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน. (2566). สันบุญครูบาเจ้าศรีวิชัย. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <https://krubasrivichai.com/> [วันที่ 21 มีนาคม 2566].
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน (อบจ.ลำพูน). (2566). ‘วิถีครูบางานหน้าหมู’ลำพูน. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <https://www.naewna.com/likesara/475664> [วันที่ 21 มีนาคม 2566].
- อุดม รุ่งเรืองศรี. (2566). ครูบาศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนาไทย พระมหาเถระผู้ยิ่งใหญ่ด้วยทานะ สิละสี จ จ ะ ขัน ติ . [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : https://www.dharma-gateway.com/monk/monk_biography/kb-srivichai/kb-srivichai-hist-01.htm [วันที่ 21 มีนาคม 2566].